

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Освітньо-професійна програма Економіка підприємства
Спеціальність 051 Економіка
Ступінь вищої освіти Магістр

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри _____
д.е.н., професор Макаренко П. М.
03 грудня 2018 року

**МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА
РОБОТА**

на тему: **«Формування та шляхи підвищення ефективності використання
ресурсного потенціалу підприємства» (на матеріалах виробничого
сільськогосподарського кооперативу «Злагода» Полтавського району)**

виконав здобувач вищої освіти денної форми навчання

Заїченко Владислав Олександрович

Керівник магістерської дипломної роботи,
д. е. н., професор

Макаренко П.М.

Полтава – 2018 року

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА**

ЗАІЧЕНКО ВЛАДИСЛАВ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

**ФОРМУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА**

Освітньо-професійна програма Економіка підприємства
Спеціальність 051 Економіка
Ступінь вищої освіти Магістр

РЕФЕРАТ
магістерської дипломної роботи на здобуття кваліфікації
магістр економіки

Полтава – 2018

Магістерська дипломна робота виконана на 137 сторінках основного тексту, складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел із 80 найменувань. Робота містить 38 таблиць, 11 рисунків та 5 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти сутності та ефективності використання ресурсного потенціалу у сільському господарстві»**, обґрунтовано, що Ресурсний потенціал як основа розвитку економіки країни та її регіонів є складною системою з розгалуженою структурою, елементи якої взаємопов'язані між собою. Як і економіка в цілому, ресурсний потенціал є динамічною системою, що характеризується зміною пропорцій і зв'язків між його складовими як у часі, так і просторі. Перебуваючи у функціональній залежності, зміна одних складових ресурсного потенціалу призводять до видозміни інших, обумовлюючи зрушення пропорцій функціонального і територіального характеру. Найбільшого поширення набуло визначення сутності ресурсного потенціалу підприємства як сукупності природних умов і ресурсів, можливостей, запасів і цінностей, що можуть бути використані для досягнення певних цілей.

В сільському господарстві до ресурсного потенціалу належать трудові, земельні та матеріальні ресурси призначені для використання, або ті, що використовуються в процесі виробництва продукції сільського господарства. Потенціал підприємства рекомендується характеризувати сукупністю показників, застосовуючи вартісну, натуральну, чи евристичну оцінку. Теоретико-методологічною базою оцінки ринкової вартості потенціалу підприємства є сукупність взаємозв'язаних принципів, які базуються на уявленнях користувача; пов'язані із землею, будинками і спорудами; пов'язані з ринковим середовищем; найліпшого і найефективнішого використання. Показники ефективності використання ресурсного потенціалу в цілому та його окремих складових частин широко використовуються для оцінки ефективності функціонування підприємства, ефективності його виробничо-комерційної діяльності. Забезпеченість сільськогосподарського виробництва ресурсами може бути охарактеризована абсолютними та відносними показниками. Для визначення розміру ресурсного потенціалу найпоширенішим методичним підходом є інтегральна оцінка виробничих ресурсів.

У другому розділі **«Оцінка рівня забезпеченості підприємств основними видами ресурсів та ефективності їх використання»** визначено, що основними показниками ефективності використання ресурсів підприємства є показники прибутковості. Детально наведена організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження та порівняні основні показники діяльності підприємства з середньо районними даними; здійснена оцінка забезпеченості підприємства основними видами ресурсів; проведений факторний аналіз економічної ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства.

Для оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу та складу на основі вивчення спільних рис ВСК «Злагода» пропонуються методичні підходи до критеріїв і показників їх ефективності. Використання запропонованої

методики, дозволило розрахувати ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства, в цілому, в 2015 р. він склав 0,84, а в 2016 р. – 0,92; 2017 р. – 0,95 дані показники нижче рекомендованої норми, а, отже, підприємство не досягло максимального економічного ефекту від реалізації продуктів, і даний потенціал не відповідає реалізованій стратегії забезпечення конкурентоспроможності. При даному ресурсному потенціалі підприємству пропонується використовувати стратегію концентрованого зростання, а точніше – посилення позиції на ринку, використання якої дозволило б організації зберегти рівень наявної конкурентоспроможності, а при нарощуванні ресурсного потенціалу – перейти до стратегії розвитку.

У третьому розділі «**Формування та шляхи підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу**» обґрунтовані шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства та якості фінансового планування є передусім удосконалення методології формування його нормативної бази, створення умов для зростання професіоналізму персоналу, застосування комп'ютерної техніки, стимулювання розробників і виконавців планів; розроблені напрямки підвищення ефективності використання земельних ресурсів шляхом оптимізації посівних площ та удосконалення виробничих технологій.

З метою удосконалення використання фінансових ресурсів підприємства пропонуємо впровадження фінансового планування ВСК «Злагода», що зважає наявні фінансові ресурси та джерела їх надходження, обґрунтовує розподіл коштів до бюджету, позабюджетних фондів, банків та інших кредиторів, розподіляє та спрямовує використання прибутку, здійснює баланс планованих витрат і доходів. Важлива роль у піднесенні ВСК «Злагода» належить галузі птахівництва, здатній розвиватися практично на самоокупності без зовнішнього фінансування. ВСК «Злагода» одне з чотирьох підприємств району, що має розвинене птахівництво – як вирощування на м'ясо, так виробництво яєць. Підприємство забезпечене виробничими приміщеннями та обладнанням для виробництва цієї продукції, проте рівень продуктивності є досить низьким, тому перше, що необхідно вдосконалити – норми годівлі птиці.

ВИСНОВКИ

1. Ресурсний потенціал підприємства – це сукупність матеріальних, нематеріальних, трудових, фінансових ресурсів, для виконання місії, досягнення поточних та стратегічних цілей підприємства. На відміну від інших галузей матеріального виробництва земельні ресурси у сільському господарстві є незамінними. ВСК «Злагода» є одним з середньостатистичних підприємств району за розмірами землі, розмір землі якого становить 3975 га. За площею сільськогосподарських угідь у 2017 р. підприємство є більшим за середньорайонні дані 8,1 %. Із загальних площ сільськогосподарських угідь Полтавського району, площа ВСК «Злагода» складає близько 5 %.

2. Сільськогосподарське виробництво здійснюється за органічної єдності чотирьох чинників, серед яких важливе місце займають засоби виробництва – знаряддя і предмети праці. В аграрних підприємствах Полтавського району за

2013-2017 рр. спостерігається переважно негативна динаміка забезпеченості матеріально-технічними ресурсами аграрних підприємств – наявність енергетичних потужностей у підприємствах зменшилась на 13 %, а забезпеченість ними аграрних підприємств у розрахунку на 100 га посівної площі скоротилась майже на 13,2 %.

3. Для збільшення обсягу виробництва продукції і підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва велике значення має достатня забезпеченість підприємств необхідними трудовими ресурсами. Середньооблікова кількість зайнятих трудових ресурсів у сільському господарстві Полтавського району за період 2013-2017 рр. зменшилась на 33,3 % і складала 2,0 тис. осіб. Позитивним є нарощування показників продуктивності праці – виробництво валової продукції у розрахунку на одного працівника зайнятого у сільськогосподарському виробництві у ВСК «Злагода» збільшилось на 18,1 %, а у господарствах району збільшилось у 1,7 рази.

4. Головною метою будь-якого підприємства є отримання певного економічного ефекту. У 2017 р. порівняно з 2013 р. сільськогосподарськими підприємствами валової продукції вироблено на 60 % більше, а у вартісному виразі на 147 млн. грн. Підприємства Полтавського району у 2017 р. отримали 252 млн. грн прибутку (12 млн. грн у середньому на 1 підприємство) та рівень рентабельності – 63 %, на відміну 6,6 % у 2014 р. У загальних обсягах району, ВСК «Злагода» виробляє 7,6 % валової продукції сільського господарства, проте показники прибутковості та рентабельності є нижчими за середньорайонні за весь досліджуваний період.

5. Земельні ресурси необхідні всім галузям народного господарства, в сільському господарстві вона – головний засіб виробництва. Уся економічна робота в сільськогосподарському виробництві, по суті, зводиться до знаходження оптимальних розв'язків господарських та економічних проблем, тому пропонуємо оптимальну структуру площ посіву основних сільськогосподарських культур, що забезпечить одержання максимального прибутку. Максимальний прибуток в галузі рослинництва підприємство може отримати 7,4 млн. грн, а розмір економічного ефекту становитиме 2,6 млн. грн.

6. У агрокліматичних умовах, які складаються останніми роками, традиційним зерновим культурам важко сформувати повноцінний урожай. Ми пропонуємо технологію виробництва гібриду сорго Космосол за відповідною технологічною картою. За такої інтенсивної технології вирощування даної культури, можливо досягти урожайності у 100 ц/га, рентабельності виробництва у 86,1 % та рівня цінової конкурентоспроможності – 46,3 %. Розмір економічного ефекту від даної технології вирощування сорго на площі 100 га становитиме 2,08 млн. грн.

7.3 метою удосконалення використання фінансових ресурсів підприємства пропонуємо впровадження фінансового планування ВСК «Злагода», що зважає наявні фінансові ресурси та джерела їх надходження, обґрунтовує розподіл коштів до бюджету, позабюджетних фондів, банків та інших кредиторів, розподіляє та спрямовує використання прибутку, здійснює баланс планованих витрат і доходів. Найбільш впливовим

фактором для ВСК «Злагода» згідно побудованої моделі є адміністративні витрати – кожне їх збільшення на 1 грн, зменшує чистий прибуток на 1,479 грн. Такий висновок підтверджує і ситуація у 2017 р., коли адміністративні витрати становили 7 млн. грн, тому підприємство отримало майже 3,5 млн. грн збитку. З метою підвищення якості прийняття управлінських рішень сформовано модель контролю за процесом отримання доходу підприємства, що дозволяє адаптувати облікові дані для потреб інформаційних технологій.

8. Важлива роль у піднесенні ВСК «Злагода» належить галузі птахівництва, здатній розвиватися практично на самоокупності без зовнішнього фінансування. Як свідчать проведені розрахунки, при наявному поголів'ю стада курей-несучок 5112 голів, можливо подолати збитковість за рахунок покращення кормових раціонів. Вартість кормів зростає на 295 тис. грн (28%) та збільшується питома вага вартості кормів у структурі собівартості на 6 в.п. Проте суттєво збільшується продуктивність курей та, відповідно зменшується собівартість одиниці продукції. Підприємство може подолати збитковість виробництва яєць, а розмір економічного ефекту становитиме 1,47 млн. грн.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

1. Заїченко В.О. Оцінка ефективності використання ресурсів аграрного підприємства. Матеріали науково-практичної конференції за підсумками проходження здобувачами вищої освіти виробничих практик, випуск 11, 2018 р. Полтава: ПДАА, 2018 р. С. 23-25.

2. Заїченко В.О. Шляхи підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії, 25-26 квітня 2018 р. Том I. Полтава: РВВ ПДАА, 2018. С. 64-66.

АНОТАЦІЯ

Заїченко В.О. **Формування та шляхи підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства.** – Кваліфікаційна робота на правах рукопису. Магістерська дипломна робота на здобуття ступеня вищої освіти магістр за освітньо-професійною програмою Економіка підприємства спеціальності 051 Економіка – Полтавської державної аграрної академії, Полтава, 2018.

Дипломна робота присвячена дослідженню теоретичних основ і практичних засад використання ресурсів аграрних підприємств. У роботі обґрунтовані шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства та якості фінансового планування є передусім удосконалення методології формування його нормативної бази, створення умов для зростання професіоналізму персоналу, застосування комп'ютерної техніки, стимулювання розробників і виконавців планів; розроблені напрямки підвищення ефективності використання земельних ресурсів шляхом оптимізації посівних площ та удосконалення виробничих технологій. Для реалізації стратегії розвитку підприємства та збільшення ефективності використання

ресурсів підприємства сформульовані цілі та фактори що забезпечують досягнення поставленої мети.

Ключові слова: ресурсний потенціал, ресурси, земельні ресурси, трудові ресурси, фінансові ресурси, продуктивність, прибуток, ефективність.

АННОТАЦИЯ

Заиченко В.А. **Формирование и пути повышения эффективности использования ресурсного потенциала предприятия.** – Квалификационная работа на правах рукописи. Магистерская дипломная работа на соискание степени высшего образования магистр образовательно-профессиональной программы Экономика предприятия специальности 051 «Экономика» – Полтавской государственной аграрной академии, Полтава, 2018.

Дипломная работа посвящена исследованию теоретических основ и практических основ использования ресурсов аграрных предприятий. В работе обоснованы пути повышения эффективности использования финансовых ресурсов предприятия и качества финансового планирования является прежде всего совершенствование методологии формирования его нормативной базы, создание условий для роста профессионализма персонала, применение компьютерной техники, стимулирование разработчиков и исполнителей планов; разработаны направления повышения эффективности использования земельных ресурсов путем оптимизации посевных площадей и совершенствования производственных технологий. Для реализации стратегии развития предприятия и повышения эффективности использования ресурсов предприятия сформулированы цели и факторы обеспечивающих достижение поставленной цели.

Ключевые слова: ресурсный потенциал, ресурсы, земельные ресурсы, трудовые ресурсы, финансовые ресурсы, производительность, прибыль, эффективность.

ANNOTATION

Zaichenko V.O. **Formation and ways to increase the efficiency of using the resource potential of the enterprise.** – Qualification work on the rights of the manuscript. Diploma work on obtaining a higher education degree with a specialty 051 «Economics» – Poltava State Agrarian Academy, Poltava, 2018.

The thesis is devoted to the research of theoretical foundations and practical principles of the use of resources of agrarian enterprises. The paper substantiates ways to increase the efficiency of using financial resources of the enterprise and the quality of financial planning, first of all, to improve the methodology of forming its normative base, create conditions for the growth of professionalism of personnel, application of computer technology, stimulation of developers and executors of plans; Areas of increase of efficiency of use of land resources by optimization of sown areas and improvement of production technologies have been developed. To implement the strategy of enterprise development and increase the efficiency of utilization of resources of the company formulated goals and factors that ensure the achievement of the goal.

Key words: resource potential, resources, land resources, labor resources, financial resources, productivity, profit, efficiency.